

STRATEGIE PŘEDCHÁZENÍ ŠKOLNÍ NEÚSPĚŠNOSTI

Školní neúspěšnost

Z hlediska pedagogicko-psychologického a socio-pedagogického je chápána jako selhávání žáka v podmínkách školního edukačního programu.

Nejedná se pouze o špatný prospěch, ale rovněž o vytváření negativních psychických postojů a emočních stavů k vlastnímu učení, vzdělávání, učitelům a škole obecně.

Možné příčiny školní neúspěšnosti

- Speciální vzdělávací potřeby dítěte – přítomnost SPU, ADHD, tělesného handicapu, mimořádné nadání např. i v některé mimoškolní činnosti
- Speciální zdravotní potřeby dítěte – zdravotní postižení nebo znevýhodnění, akutní, dlouhodobé nebo chronické onemocnění žáka
- Osobnost dítěte – snížená inteligence, nedostatečná paměť, emoční labilita, nízká odolnost vůči zátěži, nízké sebevědomí, poruchy chování, aktuální či chronické zdravotní komplikace, snížené nadání pro určitý předmět, nízká motivace
- Nedostatečné podmínky pro školní přípravu – náročná a špatně organizovaná mimoškolní činnost, dojíždění
- Rodinné zázemí v kulturně odlišných podmínkách – jiný hodnotový žebříček, jazyková bariéra
- Rodinné prostředí s nedostatečným zájmem o školu a školní dění, nedostatečné sociální podmínky – nedostatek motivačních impulzů, nízká sociálně kulturní úroveň rodinného zázemí, negativní postoj rodičů směrem ke škole, špatné sociálně ekonomické zázemí
- Rodinné prostředí zaměřené na výkon nebo projektivní – nepřiměřené nároky na žáka ze strany rodiny, vztahové problémy v rodině, rozvod, střídavá péče, nedostatečné emocionální zázemí a podpora žáka
- Vztahy ve škole a mezi vrstevníky – nepříznivé sociální klima ve třídě (studijní skupině – např. na jazyky)
- Sociálně patologické jevy – návykové látky, gambling, šikana apod.

Doprovodné projevy školní neúspěšnosti

- a) neurotické příznaky – bolesti hlavy, břicha, nechutenství, zvracení, tiky, školní fobie
- b) poruchy chování – záškoláctví, útky ze školy nebo z domova, sebepoškozování
- c) obranné mechanismy – ztráta motivace, pocit méněcennosti, fantazie, regrese

Zjišťování příčin školní neúspěšnosti žáka probíhá

- 1) pozorováním jako diagnostickou metodou
- 2) rozhovorem s žákem
- 3) konzultací zkušeností ostatních vyučujících, konzultací s třídním učitelem
- 4) rozhovorem se zákonnými zástupci
- 5) analýzou zjištěných skutečností

Na průběžných pedagogických poradách školy je vyhodnocována situace ohledně žáků ohrožených školním neúspěchem. V případě dlouhodobého zhoršování školního prospěchu v konkrétních předmětech v průběhu čtvrtletí osloví vyučující daného předmětu třídního učitele a ten informuje výchovného poradce, popř. jsou informováni zákonní zástupci prostřednictvím třídních učitelů nebo výchovného poradce. Třídní učitel nebo výchovný poradce zorganizuje schůzku s žákem, se zákonnými zástupci.

Postupujeme ve vzájemné spolupráci: třídní učitel – žák – ostatní vyučující – výchovný poradce – metodik prevence – vedení školy – ostatní pedagogičtí pracovníci – zákonní zástupci.

Podle povahy příčin rovněž další mimoškolní instituce, např. pedagogicko-psychologická poradna, speciální pedagogická poradna, středisko výchovné péče, OSPOD, lékaři a Policie ČR.

Postup řešení školní neúspěšnosti

- 1) Třídní učitelé prokazatelně informují zákonné zástupce žáků, kteří za dané období neprospívají (jsou hodnoceni známkou nedostatečný nebo dostatečný, ale vyučující vyhodnotí vývoj jako rizikový).
- 2) Podle zájmu je možné využít individuální konzultaci žáka a vyučujícího - diagnostika školní neúspěšnosti a poradenství (např. nastavení podpory při učení, zjištění učebních stylů).
- 3) Pokud se situace nezlepšuje, je nabídnut žákovi podpurný plán.
- 4) Pokud žák zamešká více než 100 hodin výuky, vyvolává se jednání se zákonnými zástupci preventivně. Domluví se podpora žákovi tak, aby byl schopen kompenzovat svou absenci (plán práce, termíny zkoušení, obsah učiva, možnost individuální konzultace, doučování se spolužáky atd.).

Vyučující předmětu, ve kterém hrozí žákovi neprospěch, přistupuje k žákovi individuálně vzhledem k jeho možnostem a schopnostem. Klade se důraz na motivaci žáka ke vzdělávání a lepšímu výsledku, snažíme se, aby žák pochopil souvislosti učiva s praktickým využitím v životě, u starších žáků s možnou budoucí profesí. Náplň práce vychází z Vyhlášky o poskytování poradenských služeb ve školách a školských zařízeních č. 72/2005 Sb.

Na základě dohody s vyučujícím předmětu, kde je žák neúspěšný, mu bývá umožněno:

- individuální opakované vysvětlení učiva
- ověřování menšího objemu učiva po částech
- ověřování takovým způsobem a metodou, ve které je žák úspěšnější
- stanovení přesného data ověřování zadaného úseku učiva
- navržení časového plánu, který stanoví, která část učiva bude ve stanoveném časovém úseku zvládnuta
- zadání vždy konkrétní, stručné, srozumitelné, přiměřené schopnostem a možnostem žáka s přihlédnutím k případným speciálním vzdělávacím potřebám (stanoveno PPP, SPC, lékařem)

Ve vyučovací hodině bývá neúspěšnému žákovi umožněna a zajištěna:

- zvýšená pozornost, učitel se snaží průběžně sledovat činnost žáka
- vyučující dává žákovi jasné a stručné pokyny
- ověřuje si, zda žák pochopil zadání, informaci, pokyn
- zajišťuje rozsah práce nutný k ohodnocení
- umožňuje používat názorné pomůcky, přehledy učiva, kalkulačku
- snaží se vhodným způsobem začlenit žáka do kolektivu, př. týmová spolupráce
- vede žáka k tomu, aby dokázal samostatně požádat o pomoc, pokud si neví rady

Ověřování znalostí a pochopení učiva může probíhat:

- ústní formou
- frontálním opakováním, ústním zkoušením, formou referátu (na základě domluvy s vyučujícím)
- písemným prověřováním znalostí
- kontrolou sešitů, pracovních sešitů a pracovních listů (na základě domluvy s vyučujícím)

Domácí příprava

Domácí příprava je součástí každodenní přípravy žáka na vyučování. Navazuje na vzdělávání ve škole a je zaměřená na procvičení probraného učiva.

Cílem domácí přípravy je:

- rozvoj smyslu pro plnění povinností
- procvičování probraného učiva
- ověření si své úrovně pochopení učiva
- rozvoj schopnosti samostatně pracovat
- doplnit si zameškané učivo

Vyučující daného předmětu si po dohodě se zákonným zástupcem sjedná časové rozmezí a přesné datum schůzek k průběžnému vyhodnocování dílčího pokroku či pokračujícího neúspěchu.

Formy a metody práce využívané učitelem

- 1) zadávání pravidelných úkolů vycházejících ze stanoveného obsahu učiva, tj. podpůrného plánu – zadání práce pro domácí přípravu – dílčí úkoly odpovídající žakovým vzdělávacím možnostem
- 2) užívání podpůrných aktivit – oznámení písemné práce, stanovení termínu zkoušení z konkrétního učiva, umožnění opakovaného opravného pokusu
- 3) používání podpůrných pomůcek při samostatné práci – přehledy, tabulky, kalkulačky, nákresy, aj. dle charakteru předmětu, které pomohou žákovi lépe se orientovat v učivu

- 4) individuální práce se žákem v rámci individuálních konzultací i v rámci vyučovací hodiny – pomoc žákovi odstranit výrazné mezery v učivu, podpora při výuce při výkladu nového učiva
- 5) vedení písemných záznamů o průběhu podpůrného programu – zadání úkolu, termín splnění, poskytování pravidelných informací o průběhu podpůrného programu rodičům a výchovnému poradci – informace o přístupu žáka k plnění povinností v časovém sledu
- 6) domluva konzultační hodiny, kdy si učitel zve žáka na konkrétní termín v případě, že žák potřebuje opakovaně vysvětlit probírané učivo, učitel telefonicky zve rodiče současně se žákem, aby je informoval o pravidlech práce, aby se s rodiči dohodl, jak mohou své dítě podpořit
- 7) podpůrný studijní plán, tj. stanovení přiměřeného obsahu učiva – učitel stanovuje obsah učiva určený k osvojení v rozsahu, který odpovídá žakovým vzdělávacím možnostem (intelektovým i sociálním)

Vypracovala: Bc. Ivana Stormová, školní metodička prevence